

Modrá

Od autorky
bestselleru
Historie včel

Maja Lunde

Modrá

© Maja Lunde, 2017

First published by H. Aschehoug & Co. (W. Nygaard) AS, 2017

Published in agreement with Oslo Literary Agency

Všetchna práva vyhrazena.

*Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu nakladatele.*

Translation © Tereza Švejkovská, 2018

Cover © Handverk, 2018

© DOBROVSKÝ s. r. o., 2018

ISBN 978-80-7642-255-1 (pdf)

Modrá

Maja Lunde

Jesperovi, Jensovi a Linusovi

Signe

Ringfjorden, kraj Sogn og Fjordane, Norsko, 2017

VODU NIC NEZASTAVILO, bylo možné ji sledovat celou cestu až do fjordu; od sněhu, který spadl z mraků a uložil se na vrcholcích, až po páru, která stoupala nad mořem a opět se měnila v mraky.

Každou zimu ledovec narůstal a střídal sních. Každou zimu narůstal, jak měl, a každé léto tál, vsakoval se do země a uvolňoval kapky. Kapky se spojovaly v potůčky, které si našly cestu dolů, hnané zemskou přitažlivostí, spojovaly se, rostly ve vodopády, řeky.

Naše vesnice se od nepaměti dělí o jednu horu a jeden ledovec.

Jedna strana hory je svíslá, padají tam Søsterfosse – vodopády Sester, burácející 711 metrů rovnou dolů do jezera Eide, tmavozeleného jezera, podle něhož je pojmenovaná i vesnice Eidesdalen a které dopřálo blahobytu tamním zvířatům a lidem.

Eidesdalen, Magnusova vesnice.

Z Eidesdalenu nebyl vidět fjord, lidé tam nikdy nepocítili chuť soli na rtech, vítr ji tam nikdy nedonesl. Nahore zas lidé necítili vůni moře. Tam vyrostl. Ale oni měli jezero, jezero bez chuti, jezero, kolem kterého všechno rostlo. Později se vyjádřil tak, že jemu moře nikdy nechybělo.

Druhá strana hory byla jemnější, mírnější, tady se voda sbíhala do řeky Breio, řeky lososů, řeky vodníků, řeky sladkovodních mušlí. Protlačila se skrz trhlinu horského masivu, a tak tu trhlinu miliony kapek vody každičkou vteřinou formovala, v pádu, v peřeji, v klidných hladkých pasážích. Za slunečného počasí se řeka měnila v zářivou stuhu.

Breio pokračovala až do Ringfjordenu a tam, ve vesnici na úrovni moře, potkala řeka slanou vodu. Právě tam se ledovcová voda spojovala s mořem.

Ringfjorden, moje vesnice.

A tak ještě byly chvíli spolu, voda z ledovce a voda z moře, dříve, než si sluníčko stihlo přitáhnout jejich kapky jako páru do vzduchu, vysoko až do mraků, kde se jim podařilo vyklouznout gravitaci.

Vrátila jsem se, přitáhl mě sem Blåfonna – Modrý ledovec, který kdysi býval náš.

Při vjezdu do Ringfjordenu panuje bezvětří a já musím poslední úsek dojet na motor. Bublání motoru přehlušuje vše ostatní, Blå – Modrá plyne vodou a zanechává za sebou jen nepatrně pocuchanou hladinu.

Tuhle krajinu nikdy nezapomenu. Tady to tě stvořilo, Signe, řekl jednou Magnus. Myslel tím, že se krajina stala mou součástí – promítla se do způsobu mé chůze, s pokrčenýma nohama, jako bych stále čelila

nějakému kopci, stoupala nahoru, nebo scházela dolů. Nejsem stvořena pro rovinu, pocházím odtud, ale stejně mě překvapuje, když to tu opět vidím: výšky, strmé pády, vše svislé proti vodorovnému.

Lidé přijíždějí z velikých dálek, jen aby mohli vidět takto stvořenou přírodu, a jsou *nadšeni, fantastické, amazing*. Stojí na palubách velikých jako fotbalová hřiště, zatímco diesellové motory chrlí zplodiny. Stojí tam a ukazují a dívají se na jasně modrou vodu, na stráně hrající všemi odstíny zelené, tam, kde se maličké domečky posazené ve stráních drží, jak můžou, kde je sráz menší než čtyřicet stupňů a víc než tisíc metrů nad nimi jsou hory, otrhané a ostré hrany země mířící do nebe, posypané tím bílým popraškem, co mají turisté tak rádi, *wow it's snow*, který v létě i v zimě leží na severních stránách vrcholků.

Ale turisté nevidí Søsterfossene – vodopády Sester, ani Sønstebøho salaše v horách, ty už dávno zmizely, nemůžou vidět ani řeku Breio, ta zmizela jako úplně první, ještě předtím, než sem připluly lodě, než sem přijeli Američané a Japonci se svými telefony a kamerami a prodlouženými objektivy. V místech, kde dříve tekla řeka, teď pod zemí leží roury a rány v přírodě způsobené bagristy postupně zarůstají vegetací.

S rukou na kormidle udržuji nízkou rychlost, blížím se do vesnice, projíždím kolem elektrárny, velkého, těžkého kolosu z cihel stojícího osaměle u vody; monument mrtvé řeky a vodopádu. Odtud se táhnou dráty všemi směry, některé z nich i přes samotný fjord. Dokonce i to jim povolili.

Motor přehlušuje všechno, ale vzpomínám si na zvuk drátů, slabé bzučení za vlhkého počasí, voda proti elektřině, praskání, ze kterého mi vždycky nabíhala husí kůže, obzvláště ve tmě, kdy bylo vidět, jak to jiskří.

Všechna čtyři místa pro lodě hostů jsou prázdná, na turisty je ještě moc brzy, doky se plní pouze v létě. Můžu si klidně vybrat, beru si ten nejvzdálenější, uvažuji zád' a příď, pro jistotu vyhazuji špring, západní vítr může přijít rychle, stlačuji ruční plyn a je slyšet nechtěné lapání po vzduchu dobíhajícího motoru. Zamykám víko do salonku, svazek klíčů si dávám do náprsní kapsy anoraku. Svazek veliký jako korkový balonek, co se nepotopí, a který mi právě dělá malou bouli na břiše.

Autobusová zastávka je tam, kde vždycky bývala, před koloniálem, sedím a čekám, protože autobus jezdí jen jednou za hodinu, tak to tady je, všechno se děje občas a všechno se musí plánovat, jenom jsem na to za ta léta zapoměla.

Konečně je tady. Společnost mi dělá skupina mladých, vracejí se z gymnázia postaveného začátkem osmdesátých let, nové, pěkné, jedna z věcí, na které vesnice měla peníze.

Mluví pořád dokola o zkouškách a tréninku. Tak hladká čela, tak jemné tváře, jsou překvapivě mladí, úplně beze stop, beze stop žitého života.

Nevěnují mi ani pohled, dobře jim rozumím.

V jejich očích jsem jenom stárnoucí ženská, rozcuhaná a neupravená ve starém anoraku, s šedinami vykukujícími pod pletenou čepicí.

Sami mají nové, skoro stejné čepice, se stejným logem uprostřed čela. Rychle si sundám tu moji

a položím si ji do klína. Koukám, jak je nopkatá, otrhávám žmolky jeden po druhém, ruka se mi plní.

Ale nemá to smysl, je jich moc a teď nevím, co s nimi udělat, tak dál sedím s ňupkami v ruce, nakonec je pustím pod sebe. Vznášejí se jako bez tíže nad podlahou, dozadu uličkou, ale mládež si jich vůbec nevšímá. Proč by měli, jsou to jen chomáče šedivého prachu.

Někdy zapomínám, jak vůbec vypadám, člověk se časem přestane zajímat, když žije na lodi, ale když se na sebe někdy podívám do zrcadla v dobrém světle na pevnině, leknu se. Kdo je ta tam uvnitř, pomyslím si, kdo to sakra je, ta hubená stařena?

Je to zvláštní, abstraktní, ne, surrealistické je to správné slovo, že jsem jedna z nich, těch starých, i když jsem to pořád zcela a úplně, skrz na skrz já, stejná, jako jsem vždycky bývala, v patnácti, pětatřiceti nebo padesáti, stejná, nezměněná hmota, stejná jako ve snech, jako kámen, jako tisíc let starý led. Věk mě opustil. Cítím jeho přítomnost, jen když se hýbu, poznám ho podle všech bolestí – bolestí kolen, ztuhlou šíjí, brněním v kyčli.

Ale ti mladí nepřemýšlejí nad tím, že já jsem stará, vždyť mě vůbec neznají, tak to je, nikdo nevidí staré ženské, už spoustu let se na mě nikdo nepodíval, jen se mladě a jasně smějí, mluví o zkouškách z dějepisu, které právě dělali, o studené válce, Berlínské zdi, ale nemluví o tom, jak test napsali, pouze o známkách, které dostali, jestli jedna minus je horší než jedna až dvě. A nikdo se nebaví o ledu, ani slovo o ledu, o ledovci, i když právě o něm by si tady doma měli všichni povídat.

Tady doma... opravdu tomu ještě říkám doma? Nechápu to, skoro po čtyřiceti, ne, skoro po padesáti letech. Jsem tu jen na skok, jen proto, abych vyklidila po úmrtí, kvůli povinnému pětidennímu truchlení po pohřbech, nejprve mámy a pak táty. Za celý ten čas jsem tady celkem strávila pouhých deset dnů. Mám dva bratry, nevlastní, ale skoro vůbec se nebavíme. Byli to mámini kluci.

Opírám si hlavu o okno v autobuse, pozoruji všechny změny. Výstavba je hustší, nový stavební projekt nízkoenergetických modulových domů s bílými dřevěnými okny se vlní ve stráni, autobus projíždí okolo plavecké haly, má novou střechu a velikou ceduli nad vchodem, *Ringfjorden Water Fun*. V angličtině zní všechno lépe.

Autobus šplhá do kopce, dovnitř do pevniny, pár mladých vyskakuje u nejvyšší vystavěné čtvrti, ale větší na z nich jede dál, stoupáme, silnice se mění a zužuje. Téměř okamžitě po vjezdu do sousedního okresu je silnice samá díra. Teprve až tady vystupuje zbytek, zřejmě jim ještě nepostavili vlastní gymnázium ani plavecký bazén, tady v Eidesdalenu, u mladšího bratra, sraba.

Vystupuji spolu s posledními studenty, procházím pomalu centrem. Vesnice je ještě menší, než si ji pamatuji, místní koloniál je zrušený. Zatímco Ringfjorden vyrostl, nezbylo z Eide nic... dnes jsem ale nepřišla kvůli Eide, už nemůžu plakat pro Eidesdalen, je po boji, už mnoho let. Jsem tady kvůli ledu, Blåfonna – Modrému ledovci. Zahnula jsem na štěrkovou cestu do hor.

Dokonce i noviny v hlavním městě o tom píšou, znovu a znovu jsem pročítala jejich články, nemůžu

uvěřit těm slovům. Těžší led z ledovce, čistý bílý led z Norska a inzerují jej jako ten nejexkluzivnější led, který si vůbec je možné zamíchat do drinku, plovoucí miniledovec obklopený třpytivým alkoholem, ne však pro norské zákazníky, jen pro ty, kteří opravdu umí zaplatit.

Led pojedje do zemí pouští, domovů ropných šejků a tam se bude prodávat, jako by to bylo zlato, bílé zlato, těm nejbohatším z nejbohatších.

Drobně sněží, takový poslední záchvěv zimy a dubnový způsob, jak nás pozlobit, právě když začínám stoupat do hor. Na cestě jsou malá jezírka se zamrzlou vodou ohraničená ledovými krystaly. Pokládám nohu na tenounký led v jedné malinké louži, drtím ho, slyším, jak praská, ale už to není takové, ne jako tenkrát.

Jsem zadýchaná, cesta prudce stoupá a je delší, než jsem si pamatovala.

Ale už jsem konečně tady, konečně ho vidím, mého milovaného, milovaného Bláfonna – Modrého ledovce.

Všechny ledovce tají, to vím, ale je úplně něco jiného vidět to na vlastní oči. Stojím, jen dýchám, led tam stále leží, ale ne tam, kde ležel dříve. Když jsem byla malá, dosahoval ledovec skoro až na hranu hory, kde vodopády mizely dolů. Ale teď leží ledovec vysoko ve stráni údolí, daleko, sto, možná dvě stě metrů mezi hranou skály a modrým jazykem ledovce. Ledovec se pohybuje, jako kdyby chtěl utéct pryč od lidí.

Pokračuji dál nahoru a brodím se vřesem, musím ho zase cítit, jít po něm, sáhnout si na něj.

Konečně mám led pod nohama, každý krok provází zvuk, praskavý zvuk. Pokračuji dál, vidím místo odběru, rány v šedobílém ledovci, hluboké záseky do modrého jádra, tam, kde je vyřezaný led. Vedle stojí čtyři veliké, bílé, naplněné pytle připravené k vyzvednutí. Četla jsem, že používají motorové pily, takové, které se nemažou, aby kusy ledu nezašpinil olej.

Už by mě nemělo nic překvapovat. Co si lidé všechno dovolí. Ale tohle, to dělá trhlinu v nitru mé duše, jelikož s tímhle Magnus určitě souhlasil na schůzi vedení, a jistě se u toho i usmíval a možná jim i aplaudoval.

Jdu blíž, musím šplhat, abych se dostala úplně k němu, záseky jsou v místech, kde se ledovec naklání nejvíc. Sundávám si rukavici, pokládám ruku na led, žije pod mými prsty, můj ledovec, veliké klidné zvíře, které spí, ale je to zraněné zvíře a neumí rvát, vypouští se každou minutou, každou vteřinou, už jen umírá.

Moc stará, abych plakala, stará na takové slzy, ale stejně mám mokré tváře.

Už jsi zapomněl, nebo sis toho vůbec nevšiml, že naše první setkání bylo tam, kde nám led z Bláfony – Modrého ledovce tál mezi rukama?

Mně bylo sedm, tobě osm, pamatuješ? Bylo to na moje narozeniny a já jsem dostala vodu, zmrzlou vodu jako dárek.

Celý život je voda, voda byl můj život, všude, kam jsem se otočila, byla voda, proudila z nebe jako déšť, jako sníh, plnila všechna horská jezírka, ležela jako led v ledovci, proudila dolů po stěnách hor jako tisíce malých potůčků a spojila se v řeku Breio, rozprostírala se před vesnicí v jezeře, v jezeře, které se směrem na západ měnilo v moře. Celý můj svět byla voda.

Půda, hory, pastviny, to byly pouze malé ostrůvky v opravdovém velikém světě; a mému světu jsem říkala Země, ale podle mě by se mu mělo říkat Voda.

Léto bylo tak horké, jako bychom žili někde úplně jinde, teplo tady nemělo co dělat. Angličané ubytovaní v našem hotelu se potili, seděli venku na velké zahradě pod ovocnými stromy, ovívali se starými novinami a říkali, že si nikdy nemysleli, že tady na severu může být takové horko.

Když jsem se probudila, byla postel prázdná, máma s tátou už vstali, spávala jsem mezi nimi, v noci jsem se proplížila do jejich ložnice a lehla si doprostřed manželské postele. Oni se mě zeptali, jestli se mi něco zdálo, ale to nebyl ten důvod.

„Nechci být sama,“ řekla jsem. „Chci s někým být.“

To přeci museli pochopit, sami s někým byli každou noc, ale stejně to nikdy nepochopili, protože mi každý večer, když jsem si šla lehnout, připomínali, že musím spát ve své posteli, celou noc, ne jen půlku, a já jim říkala, že se pokusím, protože jsem chápala, že takovou odpověď chtějí slyšet, ale stejně jsem se probudila, každou noc jsem se posadila a cítila, jak je ta moje postel prázdná a proplížila jsem se, ne, neproplížila, malé děti se nedokážou plížit zase tak dobře a já už vůbec ne, já jsem jen šla, bez pomýšlení na to, jestli jsem slyšet, jestli je budím, přešla jsem po studené dřevěné podlaze, k nim do ložnice, kde jsem vlezla do jejich postele od nohou, protože takhle jsem se mohla vklínit mezi ně, aniž bych musela přelézat jedno z těch velikých těl. Nikdy jsem si nedělala nároky na peřinu, jejich těla po obou stranách byla dostatečně teplá.

Ale zrovna dneska ráno jsem tam ležela sama, oni už vstali, ale protože to byly moje narozeniny, neměla jsem vstávat společně s nimi. Věděla jsem, že musím ležet potichu, pamatovala jsem si to z minulého roku, že na narozeniny musí člověk ležet v klidu a čekat až přijdou. Také si pamatuji to svrbění, ruce, nohy, to utrpení při nekonečném čekání, nešlo to skoro vydržet, možná by bylo lepší ty narozeniny ani vůbec *nemít*.

„Už jdete?“ řekla jsem potichu.

Ale nikdo neodpověděl.

„Haló?!“

Začala jsem se bát, že vůbec nepřijdou, že si spletli den.

„MAMI A TATI?!“

Nebo že úplně zapomněli na moje narozeniny.

„HALÓ, MAMI A TATI!!!“

Konečně přišli, s dortem a písničkou, stáli každý na jedné straně postele, jeden zpíval vysoko a druhý nízko, úplně sehraní a najednou toho bylo příliš a já si musela přetáhnout peřinu přes hlavu a ještě chvilku zůstat v posteli, i když už jsem chtěla vstávat.

Když písnička skončila, dostala jsem dárky, od mámy lesklý míč a panenku, která se zubila s pusou příšerně dokořán.

„Je strašidelná,“ řekla jsem.

„To snad ne,“ opáčil táta.

„Jo, je,“ trvala jsem na svém.

„Když jsem ji viděla v obchodě, moc se mi líbila a byla to ta největší panenka, jakou tam měli,“ řekla máma.

„Nemuseli ji dělat s takovým úsměvem,“ řekla jsem.

„Musíš poděkovat,“ řekl táta. „Musíš mámě poděkovat.“

„Děkuji,“ řekla jsem. „Za panenku. Strašidelnou.“

Vždycky jsem říkala, co jsem si myslela, o čem jsem přemýšlela a možná se občas i naštváli, ale nikdy ne tak moc, aby to změnilo moje chování.

Vzpomínám si na panenku i na ostatní dárky, které jsem dostala, jsem si docela jistá, že jsem dostala všechny tyto věci: dvě knihy o květinách od táty, jeden herbář, také od něj, svítící globus od nich obou. Poděkovala jsem za všechno. Tolik dárků, věděla jsem, že žádný z mých kamarádů nikdy tolik dárků nedostal, ale nikdo z nich také neměl matku, která vlastnila veliký hotel s necelými sto pokoji, bylo jich osmdesát čtyři, ale vždycky jsme říkali skoro sto, a k tomu jsme ještě měli soukromé křídlo, říkali jsme tomu jen křídlo, se třemi obývacími pokoji a čtyřmi ložnicemi a kuchyní a k tomu ještě pokojem pro hospodyňku.

Všechno zdělila po dědovi, který zemřel, ještě než jsem se narodila, všude visely jeho fotografie, fotografie starého Haugera, všichni mu tak říkali, dokonce i já. Jeho jméno máma také zdělila, Haugerová, nudné jméno, nikdy jsem nechápala, co na něm je, ale stejně si ho nechali, nikdy se nepřejmenovali na tátovo příjmení, tátovo jméno původem z Oslo, protože takového jména jako Hauger se nikdo jen tak nevzdává, říkala máma, to by se muselo změnit i jméno našeho hotelu, Hauger hotel, a to si prostě člověk nemůže dovolit, protože historie hotelu byla vryta do stěn, už od roku, kdy jej postavili, vyřezaného do ostění nad vchodem: 1882.

Dostala jsem dort, jedla jsem ho od rána do večera, snědla jsem ho tolik, že se sladké v břiše začalo tlačit nahoru, i ten pocit si dodnes pamatuji, že mně bylo sedm let a že dorty tlačily zespoda na hrudník, ale já jedla dál. Zbytek naší rodiny přijel na návštěvu, všichni seděli u stolu na zahradě, všichni mámini příbuzní, babička, tety, dva příženění strýcové, sestřenice Birgita a moji tři bratrancei.

Hosté mluvili, byli hluční, ale já nejvíc ze všech, neposeděla jsem, ani tehdy, ani později a mluvila jsem nahlas, táta říkal, že můj hlas je nejspíš slyšet i nahore na Galdhøppiggen, pokaždé když to říkal, tak se smál; až na Galdhøggpiggen, nejvyšší hoře Norska, a byl šťastný, že mám tak silný hlas, říkal, že je na to hrdý, ale máma si myslela něco jiného, říkala, že můj hlas trhá bubínky.

Dělala jsem takový rámus, že jsem si nevšimla příjíždějícího nákladního auta. Teprve když mě máma ponoukla, abych vyšla na nádvoří, pochopila jsem, že se bude něco dít, máma mě chytila za ruku a šla se mnou za roh hotelu a přitom mávala na hosty a volala, že také musí jít. Smála se na ně i na mě, smála se jako já, přehnaně a příliš nahlas, a já se smála s ní, protože jsem cítila, že musím.

Otočila jsem se a hledala tátu, našla ho, úplně vzadu v houfu hostů, samotného, chtěla jsem držet za ruku raději jeho, ale máma mě držela pevně.

Vzápětí jsme byly za rohem a já se lekla, nechápala jsem, co vlastně vidím, celé nádvoří bylo bílé, zářilo, jiskřilo a já musela přivřít oči.

„Led,“ řekla máma. „Sníh, zima, dívej, Signe, je zima!“

„Sníh?“ řekla jsem.

Stála vedle mě a já jsem cítila, že něco tady z toho je pro mámu důležité – sníh, který vlastně byl led –, ale nechápala jsem, co přesně má být to důležité, a teď už přišel i táta a stoupl si vedle mámy a na rozdíl od ní se neusmíval.

„Co to má znamenat?“ řekl táta mámě.

„Pamatuješ si,“ zeptala se mě máma, „jak sis tak moc přála mít narozeniny v zimě?“

„Ne,“ řekla jsem.

„Že jsi brečela, když na Birgityny narozeniny sněžilo?“ pokračovala máma. „A ty sis přála sněhuláka, pamatuješ si to?“

„Tys to nechala přivést až z hor?“ zeptal se táta mámy a jeho hlas zněl ostře.

„Sønstebø to pro mě udělal, stejně musel přivést i do sběrný ryb,“ odpověděla mu.

Otočila jsem se a zahlédla Sønstebøho, farmáře z Eidesdalenu, stál tam u nákladáku, díval se na mě, usmíval se, něco očekával, ode mě, pochopila jsem, a za ním stál jeho syn, Magnus.

Tak tady tě máme, Magnusi. Už jsem tě znala, jelikož tvůj táta do hotelu občas přivezl led a ty jsi s ním párkrát přijel, ale stejně na tenhle okamžik vzpomínám jako na naše první setkání. Stál jsi tam, bos, nohy hnědé od slunce a špíny, a na něco jsi čekal spolu s ostatními, čekal jsi na mě. Připomínal jsi mi veverku, kulaté, veliké oči, které si všeho všímaly. Bylo ti teprve osm, ale myslím, že jsi vnímal, že se něco děje, něco nevyřčeného, že tě někdo potřebuje, nebo potřebovat bude. Takový jsi byl ty a takový byl i on.

„Takže Sønstebø musel udělat ještě jednu jízdu navíc?“ řekl táta tiše. „Celou cestu z hor?“

Přála jsem si, aby mámu chytil kolem ramen, tak jak to občas dělával, objal ji a přitáhl ji k sobě, ale ani se nehnul.

„Signe má narozeniny, přála si to,“ řekla máma.

„A co dostane Sønstebø za práci?“

„Zdálo se mu to vtipné. Líbilo se mu, že to chci udělat, ten nápad se mu líbil.“

„Všichni milují tvoje nápady.“

Vtom se na mě máma otočila. „Můžeš si postavit sněhuláka, Signe. Chceš? Všichni můžeme stavět sněhuláka!“

Nechtělo se mi stavět sněhuláka, ale řekla jsem ano.

Ve střevíčkách mi to klouzalo, málem jsem upadla, neměla jsem skoro žádnou rovnováhu na tom bílém, čemu říkala sníh, hbitě mě chytila a postavila na nohy.

Vlhko a mráz mi pronikaly do podrážek, tvrdé ledové krystaly se mi sypaly přes nohy a tály mi na te-nounkých podkolenkách.

Ohnula jsem se, vzala sníh do rukou, pokusila se udělat kouli, ale sníh byl jako sypký cukr, jen se sypal.

Zvedla jsem hlavu, všichni na mě koukali, všichni hosté se dívali.

Magnus stál nehybně, hýbaly se mu jen oči, pohled mu přebíhal od sněhu ke mně a zpátky, sám sníh k narozeninám nikdy nedostal, to dostávaly jen dcerky hoteliérů a já si přála, aby tohle neviděl.

Ale máma se usmívala, usmívala se od ucha k uchu, jak ta panenka, ta největší v obchodě, a já jsem se

znovu pokusila udělat sněhovou kouli, muselo to jít, musela z toho být koule, musela jsem postavit toho velikého sněhuláka, protože jsem si nepamatovala, že jsem si přála slavit narozeniny v zimě, vůbec jsem si nepamatovala, že jsem o tom někdy s mámou vůbec mluvila, ani že jsem brečela na Birgitiných narozeninách. Ale stalo se to a teď se táta zlobí na mámu a máma mi dává jen dárky, o kterých jsem netušila, že je chci, možná jsem si přála i panenku a zapoměla jsem to. Všechno byla moje chyba, tohle všechno, že jsem tam stála a hrozně mě zábly nohy, že mi ledová voda stékala po prstech, že všichni okolo mě stáli a vypadali zvláště, že ten suchý dvůr se měnil na bahnitý a ohavný, že se teď táta podíval na mámu pohledem, který jsem nechápala, a že si vrazil ruce do kapes u kalhot tak, až se mu zúžila ramena, a že tady je Magnus. Přála jsem si, celým svým sedmiletým srdcem, aby mě takhle neviděl.

Proto jsem lhala, poprvé v životě jsem lhala, některé děti umí lhát, ani o tom nepřemýšlejí, není jim zatěžko tvrdit, že ty sušenky z krabice nevzaly nebo že ztratily úkoly někde cestou domů, ale já jsem takové dítě nebyla, zrovna tak, jako jsem nebyla dítě, které si rádo něco představuje, hry s fantazií nebo pohádkové světy – to jsem neuměla, a proto jsem asi ani neuměla lhát. Doposud jsem v životě nebyla vystavena situacím, v kterých jsem potřebovala lhát, nikdy mě nenapadlo, že by to vůbec mohlo být možné, že by jedna lež dokázala něco vyřešit. Bylo zkrátka mnohem jednodušší říkat, co si myslím.

Ale teď jsem lhala, lež se tlačila ven, říkala jsem si, že je to moje chyba, tohle všechno, zima na palce

u nohou a mokré podkolenky, s dortem v břicho tlačícím se pod hrudní koš, do krku, do pusy, a já musela zastavit tátův pohled, proto jsem lhala, musela jsem dokázat, aby vyndal ruce z kapes a natáhl je k mámě.

Stihla jsem si lež promyslet, v rychlosti, sestrojila jsem si ji v hlavě, než jsem ji sehrála, tichým hlasem, o kterém jsem doufala, že bude znít přesvědčivě.

„Ano. Už si vzpomínám, mami. Přála jsem si narozeniny v zimě. Vzpomínám si.“

A abych to předvedla důvěryhodně, abych zalhala dokonale, nabrala jsem do rukou tající sypký sníh a natáhla je k mámě, k tátovi.

„Děkuji. Mockrát děkuji za sníh.“

Teď, pomyslela jsem si, teď už zase všechno musí být v pořádku. Ale nic se nedělo, jeden host si tiše odkašlal, moje sestřenice zatahala tetu za sukni, pohlédla na ni, ale všichni dospělí se dívali jen na mě a čekali, jako by se mělo stát ještě něco dalšího.

To byl ten okamžik, kdy přišel, Magnus, rychlými kroky od nákladáku až ke mně.

„Já ti pomůžu,“ řekl.

Ohnul se, jeho chlapecký týl střižený nakrátko a opálený, vzal led do rukou a udělal kouli daleko hezčí, než byla ta moje.

Ty jeho bosé nohy na ledě, musel ho tolik studit, ale nevadilo mu to, protože jsme spolu stavěli sněhuláka, z toho hnijícího, tajícího sněhu, a najednou jsem si přestala všimnout všech kolem nás, kteří tam ještě stáli a koukali.

„Potřebujeme nos,“ řekl.

„Myslíš mrkev,“ řekla jsem.

„Ano, nos.“

„Ale to je vlastně mrkev,“ řekla jsem.
A on se smál.

David

Timbaut, Bordeaux, Francie, 2041

NA SILNICI PŘED NÁMI se zrcadlil horký vzduch. Vlna na vrcholu připomínala vodu, ale zmizela, když jsme se přiblížili.

Žádný tábor stále nebylo vidět.

Nad námi jen modré nebe. Ani mráček. Modré, vždy jen modré. Začínal jsem tu barvu nenávidět.

Lou spala opřená o moje rameno, lehce se kolébala v rytmu auta, které projíždělo dírami v asfaltu. O silnice se tu dlouho nikdo nestaral. Domy, okolo kterých jsme projížděli, byly opuštěné. Pole byla suchá a spálená sluncem.

Otočil jsem se k Lou, přičichl jí k hlavě. Její dětské vlásky byly cítit kouřem. Čpavý pach požáru zůstával nasáklý do našeho oblečení, i když od našeho odjezdu z Argelés uplynula už řada dní. Od té chvíle, co jsme se stali jen poloviční rodinou.

Dvacet dva dní, ne, dvacet čtyři, uteklo už dvacet čtyři dní. Ztratil jsem přehled. Možná jsem „chtěl“

ztratit přehled. Dvacet čtyři dní od našeho útěku z Argelés. Já s Lou v ruce. Plakala. Běžel jsem tak dlouho, až požár přestalo být slyšet. Běžel jsem tak dlouho, až byl z kouře vidět jen vzdálený opar ve vzduchu. Teprve tam jsme se zastavili, otočili se k městu a...

Zastav, Davide. Zastav. Tady je máme potkat. Jsou tu. Anna s Augustem budou tady v táboře. Anna chtěla právě sem. Už dlouho mluvila o tomto místě. Podle ní měl být solidní. Tady měli jídlo a elektrinu z fotoceť. Dokonce tu měli i vodu. Čistou studenou vodu z kohoutku.

Až teprve z tohohle tábora byla možnost dostat se dál na sever.

Řidič přibrzdil. Zajel na stranu silnice a zastavil. Lou se probudila.

„Tam,“ ukázal prstem.

Před námi stál plot z vojenské zelené celty.

Anna. August.

Řidič nám otevřel dveře. Zamumlal „hodně štěstí“ a zmizel v mraku prachu.

Narazila do nás stěna horkého vzduchu. Lou mrkla do sluníčka, chytila mě za ruku.

Ohnivá koule na nebi mě dokonale dehydrovala. Asfalt byl tak rozžhavený, že každou chvíli musel roz tát.

Telefon se mi rozbil. Hodinky jsem směnil. Netušil jsem, kolik je hodin. Ale plot přede mnou stále ještě vrhal krátký stín, takže nemohlo být víc jak tři. Šel jsem rychle. Museli jsme je najít. Určitě dorazili před námi.

Došli jsme ke vchodu, dva strážní ve vojenských uniformách seděli u stolu.

Dívali se skrz nás.

„Papíry?“ řekl jeden.

„Někoho hledám,“ řekl jsem.

„Nejdřív papíry,“ pronesl strážný.

„Ale...“

„Nebo nechcete dovnitř?“

Položil jsem před něj naše pasy, ale Annin a Augustův jsem nechal v tašce. Strážný je nemusel vidět. Stejně by se jenom vypytaval.

Rychle prolistoval můj pas, zastavil se u fotky. Sám se vždycky leknu, když ji vidím. Týpek na fotce, jsem to vůbec já? Kulaté, skoro tlusté tváře. Že by mi fotoaparát změnil obličej?

Ne, takhle jsem zkrátka tenkrát vypadal. Kulatý, ne tlustý, jen tělnatý.

Vzal do rukou pas Lou, byl novější, ale Lou rostla tak rychle. Dítě v pase mohlo být číkoliv. Tři roky, když se fotila. Usmívala se. Nebyla vážná jako teď.

Dneska ráno jsem jí upletl copánky. To mi jde. Rozčesal jsem jí vlasy a rozdělil je na dva stejné díly s pěšinkou přesně uprostřed. Pak jsem rychle upletl dva utažené copánky, které jí ležely na zádech. Možná právě kvůli těm copánkům konečně jeden řidič zastavil a nabral nás. Já jen doufal, že si nebudou všimnout, jak je teď špinavá a hubená. A nevšimnou si ani její vážné tváře, málokdy se teď usmívá, moje malá. Dříve byla jednou z těch dětí, co všude skákají, běhají, skákala a běhala současně. Teď jí copánky ležely na zádech, úplně v klidu.

„Je pět let starý,“ řekl jsem. „Je mi tam jen dvacet.“

„Máte něco jiného? Jiné papíry, které potvrdí, že jste to vy?“

Zavrtěl jsem hlavou.

„Stihl jsem si s sebou vzít jen tohle.“

Ještě jednou se podíval na fotografii, jako by mu měla dát odpověď. Potom vyndal sešíváčku a dva světlezelené papíry. Rutinními pohyby je přicvakl na náhodná místa v pasech.

„Vyplňte tohle.“

Podal mi to.

„Kde?“

„Tady. V tom formuláři.“

„Já myslím... kde? Je tu někde stůl?“

„Ne.“

Vzal jsem pasy. Můj pas nechal otevřený tam, kde připevnil ten zelený formulář.

„Máte alespoň propisku?“

Pokusil jsem se o úsměv. Strážný jen arogantně zavrtěl hlavou.

Ani se na mě nepodíval.

„Tu svoji jsem ztratil,“ řekl jsem.

Nebyla to tak úplně pravda. Neztratil jsem ji, byla vypsaná. Druhou noc na cestách Lou velmi plakala, tichounce vzlykala s obličejem zakrytým dlaněmi. Nechal jsem ji kreslit. Dělal tenké modré inkoustové čáry na zadní straně staré obálky, kterou jsme našli u silnice. Nakreslila dívky v šatech a vybarvila jim sukénky. Tlačila tak moc, až udělala díru do papíru.

Strážný zašátral v bedně na zemi. Vytáhl jednu hodně použitou, modrou propisku s popraskaným platem. „Chci ji vrátit.“

Formulář jsem musel vyplňovat ve stoje. Neměl jsem nic, o co bych si mohl pas opřít. Rukopis byl roztahaný a divný.

Snažil jsem se to vyplnit rychle. Ruka se mi třásla. Zaměstnání. Poslední pracovní poměr. Poslední trvalá adresa. Odkud jsme. Kam jedeme. Kam jedeme?

„Země vod, Davide,“ říkala mi Anna. „Právě tam musíme.“

Čím sušší se stávala naše vlastní zem, tím častěji mluvila o zemích na severu, kde nezapršelo jen občas ve studených měsících, ale také na jaře i v létě. Tam, kde dlouhodobé sucho neexistovalo. Ale také tam, kde to bylo spíš naopak, kde lidi déšť štval, přicházel s vichřicemi. Tam, kde se řeky vylévaly z koryt, přehrady se protrhávaly, náhle a brutálně.

„Proč naříkají, co se jim pořád nelíbí?“ říkala Anna. „Mají přeci spousty vody!“

U nás jsme měli jen slané moře, které stoupalo. Moře a poušť. To byla *naše* povodeň.

Nezastavitelná. Nejprve se tomu říkalo dvouleté sucho, pak tříleté, pak čtyřleté.

Tento rok byl pátým. Léto nebralo konce.

Lidé začali Argelés opouštět už minulý rok na podzim, ale my jsme zůstali. Měl jsem svoji práci, nemohl jsem jen tak odjet, opustit starou ošuntělou odsolovací stanici, která z mořské vody dělala pitnou.

Ale proud neustále vypadával, regály obchodů skoro zely prázdnotou, město se postupně vyprazdňovalo, bylo klidnější. A teplejší. Čím sušší byla půda, tím teplejší byl i vzduch, horký vzduch. Dříve sluníčko veškeré síly soustředilo do vypařování vody. Když už nezbylo žádné vlhko v půdě, vzalo si nás, lidi.

Každý den mluvila Anna o tom, že bychom měli odjet. Nejprve přímo na sever, dokud to ještě šlo, než začnou zavírat hranice.

Mluvila také o různých táborech. Pamiers, Gimont, Castres. Tento, u Timbautu, byl ten poslední.

Zatímco mluvila, teplota stoupala. Utečenci ještě z jižnějších míst projížděli naším městem, zůstali na pár dní, potom pokračovali dál.

Ale my jsme zůstali.

Stál jsem tam s propiskou v ruce. Kam jedeme? Nedokázal jsem na to odpovědět sám. Nejdřív jsem musel najít Annu a Augusta.

Pán za námi ve frontě do nás strčil, ale asi si toho ani nevšiml. Byl malý a scvrklý, kůže na něm visela. Kolem ruky měl omotaný špinavý obvaz.

Strážný mu do pasu rychle přicvakl zelený formulář. Pán si jej mlčky vzal, v ruce měl už připravenou propisku a popošel kus dál, aby mohl psát.

Opět jsem byl na radě. Podal jsem strážnému pasy a formuláře. S těmi deseti kolonkami, které mu měly říct vše, co o mně a Lou potřeboval vědět.

Strážný ukázal na nejspodnější kolonku.

„A tady?“

„Ještě jsme se nerozhodli. Musím nejdřív mluvit s mojí ženou.“

„Kde je?“

„Měli jsme se potkat tady.“

„Měli?“

„Potkáme se. Domluvili jsme se, že se potkáme tady.“

„Náš úkol je pohlídat vyplnění všech kolonek.“

„Musím nejdřív mluvit s mojí ženou. Hledám ji. Už jsem to říkal.“

„Tak tam uvedu Anglie.“

Anglie, uprostřed mezi jihem a severem, ještě pořád místo k životu.

„Ale není jisté, že právě do Anglie...“

Anna neměla Anglii ráda. Neměla ráda jejich jídlo. Ani jejich řeč.

„Něco tam napsat musím,“ řekl strážný.

„Takže se k tomu nezavazujeme?“

Krátce se zasmál.

„Pokud budete mít takové štěstí, že vám někde dají povolení k pobytu, pak musíte brát zem, kterou vám přidělí.“

Naklonil se přes formulář a rychle napsal: Velká Británie.

Vrátil mi pas.

„To je všechno. V noci se musíte držet tady, ale ve dne můžete jít, kam chcete, jak uvnitř tábora, tak i venku.“

„Dobře,“ řekl jsem.

Znovu jsem se pokusil o úsměv. Přál jsem si, aby se na mě také usmál. Potřeboval jsem úsměv.

„Vaše místo je v Hale 4,“ řekl.

„Ale kde se můžu zeptat na mou ženu? A syna? Je teprve miminko. Jmenuje se August.“

Strážný zvedl hlavu, konečně se na mě podíval.

„Červený kříž,“ řekl. „Uvidíte je hned u vchodu.“

Chtěl jsem ho obejmout, ale místo toho jsem zamumlal „Děkuji“.

„Další, prosím,“ řekl.

Rychle jsme prošli bránou. Lou jsem táhl za sebou. Hned uvnitř u vchodu jsem zaregistroval jeden zvuk. Cikády. Seděly v koruně stromu nad námi, intenzivně si třely křidélka. Nebyla voda, ale stejně se snažily, nevzdaly to. Možná to byl ten způsob, jak všechno zvládat. Snažil jsem se dýchat klidněji.

Obrovské staré skladovací haly rozestavěné na velké pláni teď sloužily jako tábor. Košaté stromy dávaly stín. Ještě měly listy, určitě měly hluboké kořeny. Cedule na stěně vypovídala o tom, že tady kdysi bývala továrna na markýzy.

„Markýzy do všech podmínek,“ stálo tam. Jistě skvělý obchod.

Pokračovali jsme dál táborem. Mezi budovami stály desítky stanů a maringotek.

Stály přesně za sebou v zákrytu, všechny měly sluneční panely na střeše.

Nikde žádné odpadky. Tu a tam posedávali lidé. Odpočívali. Všichni byli čistí a měli normální, neroztrhané oblečení.

Anna měla pravdu. Je to dobré místo.

„Támhle,“ řekl jsem a ukázal na plápolající vlajku na střeše jedné maringotky kousek od nás.

„Jaké země je?“ zeptala se Lou.

„To není žádná země. Je to vlajka Červeného kříže,“ řekl jsem. „Tam budou vědět, kde jsou máma s Augustem.“

„Opravdu?“ řekla Lou.

„Ano,“ přitakal jsem.

Lou mě držela svojí upatlanou, lepkavou dětskou ručičkou. Anna vždycky naléhala, aby si myla ruce. Před každým jídlem to samé kolečko. Nezapomeň na ruce, nezapomeň na ty bakterie. Teď by měla Lou vidět.

Zahnuli jsme za roh a Lou prudce zastavila.

„Fronta,“ řekla potichu.

Do háje.

„Tohle už umíme,“ pokusil jsem se o veselý tón.

Poslední roky bylo všechno na příděl. Stáli jsme ve frontě na litr mléka. Na kus masa. Na pytlík jablěk, všemožné ovoce. Na ovoce a zeleninu byly ty nejdelší fronty. Zůstalo tak málo včel a hmyzu. Mizely postupně, s příchodem sucha to nabralo na rychlosti. Žádný hmyz, žádné ovoce. Stýskalo se mi po rajčatech. Po melounech. Po hruškách, blumách. Zakousnout se do takové šťavnaté blumy. Chlad z lednice...

Lou už nezná život bez front. A právě ona vymyslela, že ve frontách jsme mohli *sedět*, místo *stání*.

Poprvé si sedla z čistého vyčerpání. Fňukala. Skoro plakala. Když jsem si však sedl vedle ní a řekl, že máme piknik, rozesmála se. Už jsme si zvykli sedět ve frontách. Fronty byly místem ke hrám. Hráli jsme si na výlet do přírody. Na školu. Na slavnostní večeři. Obzvlášť to poslední. Lou milovala hry o jídle.

Dal jsem Lou sušenku, tu poslední, kterou jsem v tašce našel. Ukusovala a usmívala se.

„Uvnitř je jako vanilkový krém,“ řekla a ukázala mi tu suchou sušenku.

Hráli jsme si na předkrm a hlavní chod, dezert a sýr. Několik málo chvilék jsem dokázal myslet jen na naši hru.

Ale úplně nejvíc jsem hledal Annu. Čekal jsem. Mohla se objevit kdykoliv. Přicházet ke mně, s Augustem v náručí. On by se smál s otevřenou pusou a ukazoval by svoje čtyři zuby. A ona by mi ho podala, já bych jej choval, zatímco ona by mě objímala a Lou by se také přidala.

Všichni čtyři bychom stáli právě takhle, pohromadě.

Vzápětí se dveře u maringotky otevřely a byla řada na nás.

Podlaha byla čistá, toho jsem si všiml ze všeho nejdřív. Tvrdá dřevěná podlaha, bez jediného smítka. V maringotce leželo několik smotaných kabelů. A bylo tady uvnitř chladněji. Ventilátor na zdi hlasitě hučel.

Paní, napůl schovaná za obrazovkou, napojenou na externí počítač, se usmála a nabídla nám židli.

„Prosím, oba dva.“

Ukázala na dvě židle před psacím stolem.

Rychle jsem jí vysvětlil naši situaci, že se naše rodina rozdělila cestou od jihu, ale že jsme se domluvili, že se potkáme právě tady.

„Byl to nápad mojí ženy,“ řekl jsem. „Ona chtěla, abychom jeli sem.“

Paní začala zapisovat do počítače. Poprosila o jméno a datum narození Anny a Augusta, zeptala se, jak vypadají.

„Vypadají?“

„Nějaké poznávací znaky?“

„... Ne... Anna má hnědé vlasy. Je celkem malá.“ Na jednu to vyznělo, jako bych si snad myslel, že je na ní něco špatného. „Myslím... tak akorát. Metr šedesát, myslím. A hezká,“ dodal jsem rychle.

Paní se usmívala.

„Má hnědé vlasy, které jí pokaždé v létě zesvětlají. Hnědé oči,“ řekl jsem.

„A dítě?“

„On je... úplně normální miminko. Má čtyři zuby a je pořád ještě holohlavý. Možná mu vlastně už mohly narůst další zoubky. Poslední dny byl nesvůj. Myslím, že ho svědily zoubky.“

Co víc jsem mohl říct? Že měl břicho, do kterého hrozně rád bořím obličej? Že se smál nahlas a vesele? Že řval jak tur, když měl hlad?

„Kdy jste je naposled viděli?“ zeptala se paní.

„Když jsme odjížděli,“ řekl jsem. „Ten den, když jsme odjížděli z Argelés, 15. června.“

„V kolik hodin?“

„V poledne. Kolem oběda.“

Lou se na mě už nedívala, místo toho si přitáhla kolena a opřela si o ně hlavu.

„Co se stalo?“ řekla paní.

„Co se stalo?“ zopakoval jsem.

„Ano?“

Přestalo se mi najednou líbit, jak se v nás štourá.

„To co se stalo spoustě lidí,“ řekl jsem. „Museli jsme utéct, byli jsme jedni z posledních, kteří město opustili. A byli jsme od sebe odděleni.“

„Je to všechno?“

„Ano.“

„A od té doby jste o nich nic neslyšel?“

„Jak bych mohl? Internet a telefon nefungují. Ale pokoušel jsem se. Jinak bych tady asi neseseděl!“

Nadechl jsem se. Musel jsem se uklidnit, nesměl jsem křičet. Zůstat pozitivní. Ukázat, že za něco stojím.

Kromě toho se mi ta paní líbila. Po padesátce, úzký obličej. Vypadala unaveně, ten den měla hodně práce, tenhle typ únavy.

„Domluvili jsme se,“ řekl jsem tak jasně a klidně, jak jsem jen dovedl. „Domluvili jsme se, že pojedeme sem. To byl náš plán.“

Opět se vrátila pohledem na počítač. Něco připsala.

„V mých databázích je bohužel nevidím,“ řekla pomalu. „Nejsou tu. A ani tady nebyli.“

Podíval jsem se na Lou, rozuměla něčemu? Snad ne. Seděla a opírala si čelo o kolena.

„Nemůžete se podívat ještě jednou?“ naléhal jsem.

„To není třeba,“ řekla krátce.

„Ale ano, je to třeba,“ řekl jsem.

„Davide, poslouvejte...“

„Jak se jmenujete?“ řekl jsem.

„... Jeanetta.“

„Okej, Jeanetto. Určitě máte vlastní rodinu. Co kdyby to byli vaši lidé, o kterých se tu bavíme?“

„Moji lidé?“

„Vaše rodina. Ti nejbližší.“

„Také jsem někoho ztratila,“ řekla.

I ona samozřejmě někoho měla. Někoho, koho hledala, někoho, koho už možná nikdy neuvidí. Všichni to tak měli.

„Promiňte,“ řekl jsem, „Chci jen říct, že máte přístup do databází.“ Ukázal jsem na počítače. „Není právě tohle náplň vaší práce? Hledat lidi?“

Hledat lidi. Zní to tak dětinsky. Určitě jsem pro ni byl jen dítě, dítě s dítětem. Narovnal jsem se v zádech. Pohladil jsem Lou po vlasech, snažil se působit otcovským dojmem.

„Musíme najít Annu. Její matku,“ řekl jsem. „A bratra,“ dodal jsem rychle. Nesměla si myslet, že jsem zapomněl na Augusta.

„Promiňte, ale jste od sebe odloučení už dvacet čtyři dní,“ řekla. „Mohlo se stát cokoliv.“

„Dvacet čtyři dní není tak dlouho,“ řekl jsem.